

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Vladimíra Maguru a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Sone Mesiarkinovej, v právej veci navrhovateľov **1/ G.S., rod. Š.**, nar. X., bytom X., **2/ D.S.**, rod. S., nar. X., bytom X., **3/ P.S., nar. X.**, bytom X., právne zastúpených advokátkou JUDr. M.B., so sídlom M.č. X., Ž., proti odporcovi **Ž.S.K.**, K. X., Ž., právne zastúpenému advokátkou JUDr. T.P., so sídlom H. X., Ž., **o určenie nehnuteľností do dedičstva**, vedenej na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 17 C 1156/99, o dovolaní navrhovateľov 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 7. marca 2007, sp. zn. 6 Co 111/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 7. marca 2007, sp. zn. 6 Co 111/2006 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd v Žiline rozsudkom z 18. novembra 2005 č.k. 17 C 1156/1999-184 určil, že do dedičstva po nebohom PhDr. R.S., nar. X., zomrelom X. patria v celosti dom súpisné číslo X. s príslušenstvom, postavený na zastavanej ploche KN parcela č. X., zastavané plochy KN parcela č. X. o výmere 328 m², KN parcela č. X. o výmere 159 m² kat. územie Ž., zapísané na Správe katastra Ž. na LV č. X. v kat. území Ž., ktorým zodpovedajú nehnuteľnosti pôvodne zapísané v pozemkovej knihe v protokole č. X. ako jednoposchodový dom súpisné číslo X. dvor PK parcela č. X. o výmere 478 m², verejná cesta PK parcela č. X. o výmere 26 m². Odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľom 1/ až 3/ trovy konania 93 000 Sk na

účet ich právnej zástupkyne, do 15 dní po právoplatnosti rozsudku. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že právny predchodca navrhovateľov PhDr. R.S. bol účastný súdnej rehabilitácie, v rámci ktorej mu bol v celom rozsahu zrušený trest prepadnutia majetku. V tomto konaní sa pôvodne domáhal určenia vlastníckeho práva a vypratania označených nehnuteľností podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, pretože tieto nadobudol dedením po rodičoch, a to rozhodnutiami bývalého Štátneho notárstva v Ž., sp. zn. D 1349/68-13, zo dňa 17. januára 1969 a sp. zn. D 1350/68-7, zo dňa 17. januára 1969, ktorými bolo potvrdené nadobudnutie vlastníckeho práva pre PhDr. R. S. v celosti k nehnuteľnostiam zapísaných v pozemno-knižnej vložke X., ktorým zodpovedajú nehnuteľnosti vedené na LV X. v kat. území Ž.. Z rozhodnutia finančného odboru Okresného národného výboru v Ž. zo dňa 22.2.1973, č. Fin 72/l-Rp756,757,758/70 ustálil, že predmetný nehnuteľný majetok nadobudol do svojho vlastníctva Československý štát právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Žiline č. 3T 404/70 zo dňa 22.1.1971. Zároveň bol tento majetok prevedený bezodplatne do správy Podniku bytového hospodárstva v Ž., následne hospodárskymi zmluvami do správy M., M. Z. OP Ž., Stredné odborné učilište služieb Ž. a Stredisko praktického vyučovania Ž.. Podľa zriaďovacej listiny Krajského úradu v Ž. zo dňa 18.8.1997 bola ku dňu 31.8.1997 zrušená bez likvidácie príspevková organizácia s právnou subjektivitou Stredisko praktického vyučovania, K. X., Ž. a od 1.9.1997 zriadená ako nástupnícka organizácia príspevková organizácia s právnou subjektivitou Stredisko odbornej praxe, K. X., Ž.. Z návrhu na povolenie záznamu vlastníckeho práva pre Ž. S. K., K. X., Ž. a Stredisko odbornej praxe, K. X., Ž. prvostupňový súd zistil, že zákonom č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky prešli dňom 1.7.2002 na Ž. S. K. kompetencie v oblasti školstva. Ž. S. K. sa stal vlastníkom majetku školských organizácií, ktoré týmto zákonom prešli do jeho zriaďovacej pôsobnosti. Podľa § 5 zákona č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov boli spísané delimitačné protokoly o odovzdaní a prevzatí majetku. Dňa 1.7.2002 bol medzi odovzdávajúcim Strediskom odbornej praxe, K. X., Ž. a preberajúcim Ž. S.K., K. X., Ž. podpísaný delimitačný protokol o odovzdaní majetku a jeho následnom prevzatí do správy. Predmetom delimitácie boli aj nasledovné nehnuteľnosti: parcela KN č. X. zastavaná plocha o výmere 328 m², parcela KN č. X. zastavaná plocha o výmere 159 m² a dom súpisné číslo X. postavený na parcele KN č. X., ktoré nehnuteľnosti sú vedené na Správe katastra Ž., kat. územie Ž. na LV č. X.. Vzhľadom k tomu, že v priebehu konania PhDr. R.S. dňa X. zomrel, do konania vstúpili jeho právni nástupcovia, navrhovatelia 1/ až 3/ a okresný súd uznesením sp. zn. 17C/1156/99-168 zo dňa 17.8.2005 pripustil zmenu návrhu na určenie, že tam označené nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom navrhovateľovi. Navrhovateľka 1/

a navrhovateľ 3/ majú obvyklý pobyt v M.K., navrhovateľka 2/ má obvyklý pobyt v U. a keďže príslušné zmluvy vo vzťahu k U. a K. neobsahujú články, ktoré by upravovali právomoc a určovanie rozhodného práva v majetkových veciach, súd prvého stupňa pri určení právomoci a príslušnosti vychádzal z ustanovenia § 37 ods. 1, § 48 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (návrh podaný dňa 10.6.1999), a aplikoval právny poriadok Slovenskej republiky (§ 5 ZMPS). S poukazom na ustanovenie § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka návrhu vyhovel. Konštatoval, že v danom prípade nebolo možné aplikovať ustanovenia zákona č. 87/1991 Zb. pre nesplnenie podmienky trvalého pobytu PhDr.R.S., ale aj uplynutia zákonných lehôt. Pokiaľ podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii bol zrušený výrok rozsudku o prepadnutí majetku, došlo k takému stavu, ako keby rehabilitovaný vôbec nestratil vlastníctvo, pretože tento výrok bol zrušený s platnosťou odo dňa vydania zrušeného rozsudku, teda s účinkami ex tunc. Týmto sa rehabilitovanej osobe obnovilo vlastnícke právo a pokiaľ Zákon o súdnej rehabilitácii odkazoval vo svojom ustanovení § 23 ods. 2 na osobitný zákon, neznamená to nové konštituovanie vlastníctva, ale len uplatnenie nároku, ktorý vyplýva z nesporného vlastníckeho titulu. Na základe preukázanej skutočnosti, že v čase vydania trestného rozsudku o treste prepadnutia majetku bol právny predchodca navrhovateľov PhDr.R.S. vlastníkom uvedených nehnuteľností a zrušením trestných rozsudkov sa obnovilo vlastnícke právo právneho predchodcu navrhovateľov k predmetným nehnuteľnostiam, návrhu vyhovel. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Žiline na odvolanie navrhovateľov 1/ až 3/ a odporcu rozsudkom zo 7. marca 2007, sp. zn. 6 Co 111/2006 rozsudok okresného súdu zmenil a návrh navrhovateľov 1/, 2 /, 3/ zamietol. Zároveň ich zaviazal zaplatiť odporcovi na účet jeho právnej zástupkyne trovy prvostupňového a druhostupňového konania vo výške 49 214 Sk, do troch dní. Odvolací súd považoval za nesporné, že právny predchodca navrhovateľov sa pôvodne domáhal určenia vlastníckeho práva k označeným nehnuteľnostiam, pretože tieto nadobudol dedením podľa rozhodnutia bývalého Štátneho notárstva v Ž. č.k. D 1349/68, zo dňa 17. januára 1969 v jednej polovici a podľa rozhodnutia č.k. D 1350/68, zo dňa 17. januára 1969 v jednej polovici. Rozsudkom Okresného súdu Žilina č.k. 3T 404/70, zo dňa 22. januára 1971 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 7To 58/71, zo dňa 19.3.1971 bol právny predchodca navrhovateľov uznaný vinným z trestného činu opustenia republiky podľa § 109 ods. 2 Trestného zákona a odsúdený na trest odňatia slobody a podľa § 51 ods. 2 Trestného

zákona bol vyslovený aj trest prepadnutia celého majetku. Uznesením Okresného súdu v Žiline č.k. 4Rt 158/90, zo dňa 28.9.1990 bol podľa § 2 ods. 1 písm. d/ zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii zrušený rozsudok Okresného súdu v Žiline č.k. 3T 404/70 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 7To 58/71 a trestné stíhanie bolo právoplatne zastavené. Odvolací súd poukázal na to, že právny predchodca navrhovateľov PhDr.R.S., účastný súdnej rehabilitácie, sa nedomáhal vydania nehnuteľností podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, ale v tomto konaní sa domáhal určenia vlastníckeho práva podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Po jeho smrti (v súdnom konaní) sa právni nástupcovia domáhali určenia, že označené nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohom PhDr.R.S.. Druhostupňový súd pri svojom rozhodovaní poukázal na ustanovenie § 23 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, podľa ktorého osobitný zákon upraví podmienky uplatňovania nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia majetku, prepadnutia veci alebo zhabania veci, ako aj spôsob náhrady a rozsah týchto nárokov. Zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách upravuje podmienky uplatňovania nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia majetku, prepadnutia veci alebo zhabania veci, ako aj spôsob náhrady a rozsah týchto nárokov (§ 1 ods. 2). Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb., oprávnenými osobami sú osoby rehabilitované podľa zákona č. 119/1990 Zb., ak spĺňajú podmienky uvedené v § 3 ods. 1 zákona a v prípade ich úmrtia alebo vyhlásenia za mŕtveho osoby uvedené v § 3 ods. 2 zákona. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd poukázal na to, že všetky reštitučné zákony sú voči všeobecnej občianskoprávnej úprave predpismi špeciálnymi, ktoré nerušia platnosť (záväznosť) legis generalis (Občiansky zákonník), ale jeho primárnu aplikáciu vylučujú až (len) do doby, než sa (napríklad v súdnom konaní) zistí, že ustanovenia legis specialis na daný prípad nedopadajú, a preto ich nemožno na ne uplatniť. Aplikácia ustanovení legis generalis nastupuje preto za týchto predpokladov až sekundárne. Vzhľadom na špecifikum reštitučných zákonov, ktoré vychádzajú zo zásady platnosti a účinnosti vykonaných právnych opatrení minulého právneho režimu, dospel odvolací súd k záveru, že ak nepostupovala osoba rehabilitovaná podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii pri uplatňovaní nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia majetku podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, nedošlo k obnove jej vlastníckeho práva k veciam, ktoré prešli na štát realizáciou týchto trestov. Bol preto toho právneho názoru, že právny predchodca navrhovateľov 1/, 2/, 3/ PhDr. R.S. sa napriek súdnej rehabilitácii nedostal do pozície vlastníka označených nehnuteľností, a nedošlo k obnoveniu jeho vlastníckeho práva zo zákona, pretože § 23 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii výslovne vyhradil zákonnú úpravu z hľadiska odškodnenia neskoršiemu

právnemu predpisu, t.j. zákonu č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách. Zákon č. 87/1991 Zb. umožnil žiadať o reštitúciu majetku (okrem iných) súdne rehabilitovaným osobám so štátnym občianstvom Slovenskej republiky (ČSFR) a s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (ČSFR). Právny predchodca navrhovateľov nespĺňajúci podmienku trvalého pobytu bol z reštitúcie majetku vylúčený, rovnako ako aj jeho právni nástupcovia. Odvolací súd dospel preto k záveru, že i keď okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, vyvodil z neho nesprávne právne závery. Preto odvolací súd, ktorý pri svojom rozhodovaní vychádzal zo zisteného skutkového stavu a z platného právneho poriadku, ktorým bol pri rozhodovaní viazaný (článok 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a § 135 ods. 1 veta prvá O.s.p.) rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil a návrh zamietol, keďže právny predchodca navrhovateľov 1/, 2/, 3/ nenadobudol vlastnícke právo k označeným nehnuteľnostiam zrušením výroku o treste prepadnutia majetku. O trovách konania rozhodol podľa § 224 ods. 1, 2 O.s.p. v spojení s 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali s poukazom na § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie navrhovateľa 1/, 2/, 3/, ktorí navrhli napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie z dôvodu jeho vecnej a právnej nesprávnosti. Právny záver a vyhodnotenie dôkazov odvolacím súdom považovali za nesprávne, v rozpore s platným právnym poriadkom, a to najmä čl. 144 ods. 1. Ústavy Slovenskej republiky a ustanovením § 135 ods. 1 O.s.p. Za vecne správny považovali právny názor prvostupňového súdu, ktorý ich návrhu vyhovel. Namietali, že ustanovenie § 23 ods. 2. zák. č. 119/1990 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách nevyklučuje použitie všeobecných právnych predpisov, teda najmä použitie Občianskeho zákonníka. Toto zákonné ustanovenie odkazuje na osobitný zákon, ktorý upraví podmienky uplatňovania nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia majetku. Ich právny záver vychádza z platnej právnej úpravy práve s poukázaním na § 80 písm. c/ O.s.p., § 175k O.s.p., § 132 Občianskeho zákonníka, ako i ustanovenia § 1 ods. 3 zák. č. 87/1991 Zb., z ktorého je nepochybne zrejmé, že tento zákon sa nepoužije na zmiernenie krívd, ktoré sú predmetom úpravy osobitného zákona, pričom tieto osobitné zákony sú uvádzané len ako príklad a napokon bol prijatý aj dovolacím súdom v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29.4.1998 sp. zn. Cdo 1/98. Z tohto rozsudku dovolacieho súdu nepochybne vyplýva právna veta „lex specialis neruší platnosť (a záväznosť) lex generalis, len jeho primárnu aplikáciu

vyučuje až do tej doby, než je zistené (napr. v súdnom konaní a pod.), že ustanovenia *lex specialis* na daný prípad nedopadajú, a preto ich nemožno naň uplatniť; aplikácia ustanovení *lex generalis* nastupuje preto za týchto predpokladov až sekundárne.“ Bývalý Československý štát bol zapísaný ako výlučný vlastník nehnuteľnosti v bývalej evidencii nehnuteľnosti na základe rozhodnutia odboru finančného bývalého Okresného národného výboru v Ž. č.k. Fin:72/1-Rp756,757,758/70 zo dňa 22.2.1973. Toto rozhodnutie obsahuje iba výrok, avšak neobsahuje odôvodnenie a poučenie o opravnom prostriedku. V čase, keď došlo k vydaniu tohto rozhodnutia bol v platnosti Správny poriadok, podľa ktorého mali konať národné výbory, a to zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní. Z výrokovej časti tohto uznesenia je súčasne zrejmé, že sa odvoláva na smernicu Ministerstva financií vydanú vo vestníku Ministerstva financií č. 4 pod por. č. 9 z roku 1966. Podľa ust. § 23 ods. 2 písm. a/ Smernice č. 9/1966 VMF na zabezpečenie a správu zaisteného majetku a dočasnú správu a realizáciu majetku nadobudnutého štátom "realizácia nehnuteľnosti sa vykonáva takto: budovy zo zastavanými pozemkami (včítane rodinných domčekov) prevedie finančný odbor rozhodnutím podľa § 13 Vyhl. č. 94/1965 Zb. do správy príslušného národného výboru (príp. ním riadenej organizácie), pokiaľ zo závažných dôvodov nebude vhodnejšie ich previesť do správy inej štátnej organizácie". Na základe citovaného ustanovenia rozhodol odbor finančný ONV v Ž. rozhodnutím pod č. Fin72/1-RP756,757,758/70 zo dňa 22.2.1973 tak, že sa prevádza žalovaný nehnuteľný majetok pôvodne patriaci PhDr. R.S.. z Národného majetku do správy Podniku bytového hospodárstva v Ž.. V čase vydania tohto rozhodnutia bol platný a účinný zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní, podľa ktorého „rozhodnutie malo mať náležitosti uvedené v ustanovení § 47 ods. 1 Správneho poriadku.“ V danom prípade, teda rozhodnutie správneho orgánu malo obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní. Predmetné rozhodnutie však obsahuje iba výrok, neobsahuje odôvodnenie a poučenie o odvolaní a taktiež z obsahu tohto rozhodnutia pripojeného v spise súdu nie je zrejmé, akým spôsobom došlo k oznámeniu rozhodnutia právnenému predchodcovi žalobcov PhDr.R.S.. Oznámenie rozhodnutia je upravené v § 51 Správneho poriadku a pokiaľ ide o osoby, ktorých pobyt nie je známy, správny orgán má postupovať podľa § 16 ods. 2 Správneho poriadku, teda mal ustanoviť opatrovníka ich právnenému predchodcovi a pri doručení tohto rozhodnutia postupovať podľa § 26. ods. 1 Správneho poriadku, teda toto doručenie sa malo uskutočniť verejnou vyhláškou. Zo samotného rozhodnutia nie je zrejmé, či toto rozhodnutie bolo vyvesené na úradnej tabuli bývalého ONV v Ž., či bolo doručené opatrovníkovi ich právneho predchodcu PhDr.R.S... Keďže doposiaľ nedošlo k jeho doručeniu zákonným spôsobom, nezačala plynúť ani lehota

na podanie odvolania proti nemu, teda nie je právoplatné a v dôsledku tejto skutočnosti na tomto rozhodnutí ani nie je vyznačená právoplatnosť. Tvrdili, že rozhodnutie bývalého ONV v Ž., na základe ktorého došlo k zápisu vlastníctva na právneho predchodcu žalovaného je nulitným právnym aktom, a pretože odvolací súd mu fakticky priznal právny účinok, potom rozhodoval v rozpore so základnou zásadou práva spočívajúcou v tom, že bezprávie nemôže založiť právo. Boli toho názoru, že iný výklad by bol v rozpore s článkom 11 Listiny základných práv a slobôd uverejnenej v Zbierke zákonov ako Ústavný zák. č. 23/1991 Zb., ako aj čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a § 124 Občianskeho zákonníka. Za nesprávny považovali právny názor odvolacieho súdu o tom, že pokiaľ nepostupovala osoba rehabilitovaná podľa zák. č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii pri uplatňovaní nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia majetku podľa zák. č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, nedošlo k obnove jej vlastníckeho práva k veciam, ktoré prešli na štát realizáciou týchto trestov. V tejto súvislosti opakovane poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. Cdo 1/98. Tvrdili, že pokiaľ z výroku uznesenia Okresného súdu v Žiline č.k. 4 Rt 158/90 vyplýva, že sa zrušuje trest prepadnutia majetku a všetky ďalšie nadväzujúce rozhodnutia, a to dňom, ktorým boli vydané, takýto výklad by bol v rozpore s vôľou zákonodarcu legalizovať prevzatie vecí štátom. V takomto prípade by reštitučné zákony, ktorých účelom je náprava niektorých majetkových krívd upravovali totiž vznik krívd nových. V tejto ich konkrétnej veci ide o typický príklad vzťahu všeobecnej a špeciálnej právnej normy a jeho vyriešenie. Reštitučné zákony, a to zák. č. 119/1990 Zb., zák. č. 87/1991 Zb. majú voči Občianskemu zákonníku povahu osobitného predpisu so všetkými dôsledkami z toho plynúcimi. Pokiaľ však už režim reštitučných zákonov neplatí pre určité osoby či prípady, potom platí úprava všeobecná, teda Občiansky zákonník. Z reštitučného zák. č. 87/1991 Zb. nevyplýva, že by popri nároku na vydanie veci bolo možné vylúčiť nárok na ochranu vlastníctva podľa Občianskeho zákonníka. Takýto výklad všeobecného a špeciálneho právneho predpisu tvoril i podklad pred rozhodnutie Okresného súdu v Žiline, a preto závery, ktoré boli vyslovené v jeho rozsudku č.k. 17 C 1156/1999-184 zo dňa 18.11.2005 považovali za vecne a právne správne. V tejto súvislosti poukázali aj na anotáciu k právnym účinkom rozhodnutí podľa reštitučných zákonov a nález Ústavného súdu z 2.2.1995 vo vzťahu zák. č. 119/1990 Zb. a k zák. č. 87/1990 Zb. Z tohto nálezu Ústavného súdu nepochybne vyplýva, že pokiaľ podľa zák. č. 119/1990 Zb. boli zrušené všetky výroky trestného rozsudku, ako i výroky o prepadnutí majetku, boli tieto výroky zrušené s účinkami ex tunc. Teda i pokiaľ oprávnená osoba podľa § 23 ods. 2 zák. č. 119/1990 Zb. musela vyčkať s uplatnením nároku na vydanie majetku na osobitný právny predpis, a to zák. č.

87/1990 Zb. o mimosúdnej rehabilitácii, nikdy neprestala byť vlastníkom majetku a tento zákon nezmenil nič na tom, že v dôsledku zrušenia trestného rozsudku a zrušenia vedľajších trestov sa obnovilo pôvodné vlastníctvo majetku. Zák. č. 87/1990 Zb. preto nezmenil nič na tom, že ich právny predchodca PhDr.R.S. sa stal ex tunc vlastníkom žalovaného nehnuteľného majetku. Napokon namietali aj to, že fotokópia plnej moci, ktorá bola založená na č.1. 225 nie je doklad, ktorý preukazuje, že by JUDr. T.P. zastupovala odporcu v tomto súdnom spore a bola oprávnená podať za neho odvolanie a navyše na preukázanie zastúpenia nie je možné, aby bola do spisu založená fotokópia, ale je potrebné, aby do spisu bol založený originál plnomocenstva účastníkom vlastnoručne podpísaný.

Odporca vo svojom vyjadrení navrhol dovolanie navrhovateľov 1/, 2/, 3/ ako nedôvodné zamietnuť. Rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za vecne správne. Krajský súd vo veci správne aplikoval hmotné právo a jeho rozhodnutie zodpovedá aj súdnej praxi. Právny názor dovolateľov nepovažoval za správny, keď ich právny predchodca mal možnosť domáhať sa svojich nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia majetku v zmysle zák. č. 87/1991 Zb. Stotožnil sa s názorom dovolacieho súdu, uvedeným v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 181/96, publikovaného pod R 27/2000. Úvahy dovolateľov súvisiace so správou majetku, ktorý prepadol v prospech štátu v deň právoplatnosti rozsudku v súlade s § 52 ods. 1 Trestného zákona, považoval za bezpredmetné v súlade s R 41/1981. Svoje zastupovanie právnu zástupkyňou považoval za zákonné a postup odvolacieho súdu v súlade s procesnými predpismi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je oprávnený rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmať len v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, pričom je viazaný uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane toho, ako ho dovolatelia obsahovo vymedzili (§ 242 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov v prípadoch uvedených v ustanovení § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Ak nejde o vady uvedené v § 237 O.s.p., neprihliada na vady konania, ktoré neboli uplatnené v dovolaní, ibaže by tieto vady mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinstančnom konaní.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojím vyššie uvedeným postupom porušil právo navrhovateľov na spravodlivý proces, pretože tým, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti navrhovateľom odňal právo namietať správnosť jeho právneho názoru na inštančne vyššom súde. Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa navrhovatelia dozvedeli, že odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver zo skutočností prvostupňovým súdom nehodnotenými. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa účastníci konania nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa sa nejavili významnými. Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania odvolací súd mohol učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkovi realizáciu jeho procesných práv, lebo mu odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho

posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich skutkových zistení. Svojím postupom teda navrhovateľom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p

V preskúmvanej veci navyiac dovolací súd z obsahu spisu zistil, že konanie pred odvolacím súdom trpí aj tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktorá vada bráni dovolaciemu súdu vecne sa vysporiadať s podaným dovolaním. Takouto vadou konania je totiž aj nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov. Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a jasne vyloží, ktoré skutočnosti má preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil.

Z ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p., ktoré platí aj pre odvolacie konanie (§ 211 ods. 3 O.s.p.) vyplýva, že odôvodnenie rozsudku má obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti samotného výroku rozsudku. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Účelom odôvodnenia rozsudku predovšetkým je preukázať správnosť rozsudku a jeho odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

Rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti týmto požiadavkám nevyhovuje. Súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia podrobne uviedol, z akých skutkových a najmä právnych dôvodov považoval nárok navrhovateľov 1/, 2/, 3/ za dôvodný.

Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že tento považoval nárok navrhovateľov za nedôvodný a zamietol ho len s poukazom na tú skutočnosť, že právny predchodca navrhovateľov 1/, 2/, 3/ nenadobudol vlastnícke právo k označeným nehnuteľnostiam zrušením výroku o treste prepadnutia majetku. Vychádzal z právneho názoru, že v prípade, ak nepostupovala rehabilitovaná osoba podľa zák. č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii pri uplatňovaní nárokov vyplývajúcich zo zrušených výrokov o treste prepadnutia

majetku podľa zák. č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, nedošlo k obnoveniu jej vlastníckeho práva k veciam, ktoré prešli na štát realizáciou týchto trestov.

Hoci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky neprináleží v súčasnom štádiu konania, vzhľadom k procesným chybám v konaní odvolacieho súdu, oprávnenie na vecné prejednanie veci, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že právny názor odvolacieho súdu spočívajúci v tom, že právnemu predchodcovi navrhovateľov 1/, 2/, 3/ sa zrušením trestu prepadnutia majetku neobnovilo vlastnícke právo k veciam, ktoré prešli na štát realizáciou týchto trestov, nie je možné považovať za vecne správny.

Je nepochybné, že zák. č. 119/1990 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len zák. č. 119/1999 Zb.), ako aj zák. č. 87/1991 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len zák. č. 87/1991 Zb.) sú zákonmi reštitučnými, ktorými sa demokratická spoločnosť snaží aspoň čiastočne zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd, spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práva a slobôd zo strany štátu.

Podľa zák. č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii boli zo zákona zrušené právoplatné odsudzujúce rozhodnutia, vyhlásené v čase od 25. februára 1948 do 1. januára 1990, týkajúce sa skutkov po 5. máji 1945, v rozsahu uvedenom v § 2 zákona, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia v tej istej trestnej veci na ne obsahovo nadväzujúce, a to k dátumu, kedy boli vydané. Z uznesenia Okresného súdu v Žiline z 28. septembra 1990 sp. zn. 4 Rt 158/90, nachádzajúceho sa v kópii na č.l. 8 spisu vyplýva, že pôvodný rozsudok Okresného súdu v Žiline z 22. januára 1971 sp. zn. 3 T 404/70 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 19. marca 1971, ktorým bol právnemu predchodcovi navrhovateľov 1/, 2/, 3/ uložený okrem iného aj trest prepadnutia majetku, boli podľa § 2 ods.1 písm. d/ zák. č. 119/1990 Zb. zrušené, vrátane na ne nadväzujúcich rozhodnutí a to dňom, kedy boli vydané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť aj to, že zák. č. 87/1991 Zb. nezmenil nič na tom, že v dôsledku zrušenia trestného rozsudku a jeho výroku o prepadnutia majetku sa ex tunc obnovilo pôvodné vlastníctvo, t. j. vlastníctvo právneho predchodcu navrhovateľov 1/, 2/, 3/. Uvedený zákon iba stanovil postup, akým sa má oprávnená osoba (pôvodný vlastník) domáhať do určitej doby vydania svojho majetku od povinnej osoby.

Z uvedeného vyplýva, že ak bol podľa zák. č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii zrušený trestný rozsudok a boli zrušené aj výroky o prepadnutí majetku, veci alebo zhabania vecí, došlo k stavu, kedy rehabilitovaný nestratil vlastníctvo z dôvodu, že uvedené výroky boli zrušené s platnosťou odo dňa vydania zrušeného rozsudku, teda s účinkami ex tunc.

To, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ako aj k tzv. inej vade konania, je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami navrhovateľov 1/, 2/, 3/ uvedenými v dovolaní, keďže tieto neriešil ani súd odvolací a dovolací súd nie je ani oprávnený túto jeho činnosť nahradzovať.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. mája 2008

JUDr. Vladimír M a g u r a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: